

ЗМІСТ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИХ ОСНОВ ПРАВОСУДДЯ В УКРАЇНІ

Коваль М. П.

Динаміка розвитку суспільних відносин в Україні вимагає нового підходу до визначення особливостей основ здійснення правосуддя, оскільки саме в цій галузі помітно багато невирішених проблем, що в результаті призводить до зниження рівня довіри суспільства безпосередньо до судової гілки влади і до держави в цілому. До такого відношення призводить систематичне порушення прав фізичних і юридичних осіб на справедливий і неупереджений розгляд судових спорів, вирішення справ у розумні строки, які гарантують застосування оптимальних заходів відновлення і захисту порушених прав, свобод і законних інтересів тощо.

Але, при цьому можна спостерігати тенденцію, що найбільші проблеми проявляються саме в сфері адміністрування судової влади, з яких помічаємо складнощі саме в процесі забезпечення оптимізації діяльності судових органів для підвищення ефективності правосуддя, доступності, незалежності і стабільності судової гілки влади в цілому, підвищення суспільного авторитету суду, що відображається через прояв професіоналізму кожного, хто має відношення до здійснення правосуддя.

Отже, результатом нашого наукового дослідження буде виокремлення конкретних практичних проблем у здійсненні правосуддя українськими судами та пошук оптимальних варіантів їх вирішення. Крім того, в роботі акцентовано увагу на різноманітність механізмів адміністрування судової влади, специфічність механізмів її реалізації та визначення пріоритетних засад роботи судових органів.

Опрацьоване співвідношення правосуддя та судової влади як інститутів захисту прав, свобод і законних інтересів осіб в судовому порядку та наданий опис структури та повноважень системи органів, які здійснюють правосуддя на території України, та деталізований нормативний підхід до імплементації міжнародних стандартів правосуддя до роботи українських органів, які забезпечують належне функціонування судової гілки влади.

Ключові слова: *судова гілка влади, судові органи, здійснення правосуддя, адміністрування діяльності судових органів, ефективність судової системи, надання судових послуг.*

Koval M. P. Contents of the administrative and legal basis of justice in Ukraine

The dynamics of development of social relations in Ukraine requires a new approach to defining the specifics of the administration of justice, since this is the area where many unresolved problems are evident, which ultimately leads to a decrease in the level of public confidence in the judiciary and the state as a whole. This attitude is caused by systematic violation of the rights of individuals and legal entities to a fair and impartial consideration of court disputes, resolution of cases within a reasonable time, which guarantees the application of optimal measures to restore and protect violated rights, freedoms and legitimate interests, etc.

At the same time, we can observe a tendency that the biggest problems are manifested in the field of judicial administration, of which we notice difficulties in the process of ensuring the optimization of the judiciary's activities to improve the efficiency of justice, accessibility, independence and stability of the judiciary as a whole, and increase the public authority of the court, which is reflected through the professionalism of everyone involved in the administration of justice.

Thus, the result of our research will be the identification of specific practical problems in the administration of justice by Ukrainian courts and the search for optimal solutions. In addition, the work focuses on the diversity of mechanisms for administering the judiciary, the specificity of the mechanisms for its implementation and the identification of priority principles of the judiciary.

The author elaborates on the correlation between justice and the judiciary as institutions for protecting the rights, freedoms and legitimate interests of individuals in court and provides a description of the structure and powers of the system of bodies administering justice in Ukraine and a detailed regulatory approach to the implementation of international standards of justice in the work of Ukrainian bodies ensuring the proper functioning of the judiciary.

Key words: *judicial branch of power, judicial authorities, administration of justice, administration of judicial activities, efficiency of the judicial system, provision of judicial services.*

Вступ. В сьогоднішніх складних умовах протистояння України російській агресії дуже яскраво простежуються особливості реалізації адміністративно-правових засад правосуддя, які забезпечують і гарантують справедливе його здійснення у нашій правовій державі. Їх реалізація здійснюється адміністративними органами через ряд публічних інструментів та адміністративні процедури, які реалізуються спеціальною публічною адміністрацією судової гілки влади.

Не можна оминати загальні і стабільні вимоги, що висуваються до спеціальної публічної адміністрації судової гілки влади, суддів, органів суддівського врядування та самоврядування, які конкретизують суспільні цінності справедливого правосуддя під час здійснення виконавчої та адміністративно-сервісної функцій у судовій гілці влади, що дозволяє суддям ефективно відновлювати права, свободи та законні інтереси фізичних і юридичних осіб.

Незалежність суддів у здійсненні правосуддя відіграє також ключову роль у правозастосуванні і належному забезпеченні прав і законних інтересів всіх учасників судового конфлікту, що відображається в постійному удосконаленні нормативної бази діяльності судових органів з дотриманням міжнародних стандартів.

Численні дослідження провідних українських науковців О. Гаркуши, С. Глущенко, О. Закропівного, В. Ковалю, О. Костюченко, О. Курило, О. Попов, В. Сердюка, В. Скавроніка, П. Тимченко, С. Штелика, С. Штогуна спрямовані на вивчення окремих практичних питань функціонування судової системи з метою пошуку оптимальних шляхів адаптації міжнародного законодавства до подальшої реалізації нормативних положень щодо судової влади.

Метою цього дослідження є ревізія правових засад здійснення правосуддя в Україні, опрацювання ефективних адміністративних механізмів реалізації судової влади та визначення пріоритетних засад функціонування судових органів.

Виклад основного матеріалу. Перш ніж проводити дослідження адміністративних засад правосуддя в Україні, доцільно було б для початку пригадати загальнотеоретичне визначення «змісту». Згідно з академічним тлумачним словником української мови «зміст» - 1) те, про що говориться, розповідається де-небудь, те, що описується, зображується; 2) суть, внутрішня особливість чого-небудь; 3) розумна основа, мета, призначення чого-небудь; перелік розділів, частин, оповідань і т. ін. [1]. У теорії права під змістом

зокрема суспільних відносин розуміють впорядковану поведінку учасників суспільних відносин за допомогою юридичних норм та /або юридичних засобів [2].

Щодо адміністративно-правових основ, то у формуванні визначення цього інституту, потрібно звернутись до фундаментальних засад адміністративного права, де закріплюється і формується юридична основа правовідносин, механізм впливу цієї галузі права на поведінку і діяльність його учасників в публічно-правовій сфері життя. Простіше кажучи, це особлива форма управлінської діяльності в конкретній сфері суспільних правовідносин за допомогою специфічної системи нормативно закріплених методів та засобів [3].

Таким чином, можемо зробити висновок, що адміністративно-правові засади здійснення правосуддя в Україні і є змістом адміністративно-правового забезпечення діяльності судової гілки влади, яка насамперед проявляється у здійсненні основної функції - відправлення правосуддя.

Так, можна виокремити основні позитивні межі здійснення та охорони судової влади від посягань на її незалежність, до яких відносяться розробка інституту адміністративних процедур стосовно надання адміністративних послуг у системі судової влади; визначення адміністративно-правового статусу суддів; організаційно-кадрова робота в системі судової влади, а саме добір, призначення, звільнення, відставка суддів, і суддів, які перебувають на адміністративних посадах, притягнення їх до адміністративної відповідальності, заміщення вакантних посад державних службовців апарату судів, їх призначення, звільнення та дисциплінарної відповідальності; адміністративно-правові аспекти первинного навчання суддів і перепідготовки апарату суду; визначення організаційно-правових повноважень суддів, які обіймають адміністративні посади; забезпечення адміністративного контролю у сфері судочинства; адміністративно-правового забезпечення особистого прийому громадян у системі судової гілки влади; взаємодія зі ЗМІ, висвітлення діяльності судової влади на інтернет-ресурсах, доступу громадян до публічної інформації в системі судової влади; організаційно-правові аспекти діяльності суддівського самоврядування; забезпечення охорони адміністративних приміщень судів, підтримання в них правопорядку, особистої недоторканності суддів і членів їх родин; закріплення особливостей заохочення й дисциплінарної відповідальності суддів і державних службовців апарату судів;

здійснення матеріально-технічних операцій у системі судової гілки влади тощо [4].

При цьому зазначимо, що до негативних меж не належать адміністративно-правове забезпечення судової гілки влади питання безпосереднього здійснення суддями судочинства. Це питання належить до галузей кримінального, цивільного, господарського та адміністративного процесу, провадження у справах про адміністративні правопорушення та відповідних галузей матеріального права - кримінального, цивільного, господарського, митного, податкового, екологічного, земельного, сімейного тощо.

Отже, зміст адміністративно-правових заходів забезпечення діяльності судової влади за своєю природою є складним, потужним комплексним адміністративно-правовим інститутом, наповненим численними вертикальними та горизонтальними зв'язками, що об'єднує однорідні суспільні відносини в системі адміністративно-правового забезпечення (правотворча, правозастосовна, правоохоронна діяльність), при цьому має власну структуру (засоби та види правового регулювання) і механізми адміністративно-правового забезпечення (джерела, принципи, тлумачення адміністративно-правових норм) тощо.

Можна зробити висновок, що судова влада має такі властивості:

- є незалежною гілкою влади, діяльність якої регламентується Конституцією і здійснює свої функції виключно на основі закону;
- захищає закон, вирішує спори про право і здійснює правосуддя;
- є організаційною силою, волі якої потрібно підкорятися через встановлені засоби державного примусу;
- правосуддя є формою захисту права судовою владою та квінтесенцією регулятивної та охоронної функції держави.
- завданням судової гілки влади є здійснення правосуддя на засадах верховенства права та забезпечення дотримання права кожного на справедливий суд, інших прав і свобод, гарантованих Конституцією та законами України, а також міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України;
- судові рішення ухвалюється судом іменем України і є обов'язковим до виконання на всій території України [5].

Отже, судова гілка влади - це незалежна, визначена Конституцією гілка влади, що здійснює свої функції керуючись лише правом, вона охороняє право, є арбітром у конфліктах щодо права,

відправляє правосуддя та здатна підкоряти своїй волі суб'єктів права з можливістю застосування до порушників закону засобів державного примусу. А об'єктами адміністративно-правового забезпечення судової влади є, у широкому розумінні, суспільні відносини, що виникають у сфері забезпечення суддями належних умов для здійснення правосуддя та надання адміністративних послуг фізичним і юридичним особам у системі правосуддя; у вузькому розумінні - конституційно-правові норми, що регулюють теоретичні та правові засади судової влади, у вужчому розумінні - це конституційно-правові норми, що регулюють теоретичні та правові засади судової влади [6].

Загалом правосуддя - це незалежність суддів, яка нерозривно пов'язана з дотриманням ними етичних стандартів поведінки, зокрема об'єктивності, чесності, добросовісності, рівності, компетентності та старанності, на сучасному етапі розвитку України з урахуванням відсічі повномасштабного вторгнення росії в Україну і основними міжнародними принципами правосуддя, до яких можна віднести забезпечення того, щоб усі, включаючи ветеранів війни, тих, хто перебуває на тимчасово окупованих територіях, тих, хто вимушено виїхав з країни до країн Заходу, військовослужбовців Збройних Сил України та тих, хто служить в інших силових структурах, мали доступ до правосуддя, а також до правосуддя у справах, пов'язаних із порушенням прав людини, а також забезпечення доступу до правосуддя для громадян України через встановлення принципів, які забезпечують необхідність справедливого та неупередженого національного або міжнародного судового розгляду.

Вважається, що сутність адміністративно-правового забезпечення в демократичній правовій державі полягає в людиноцентричній спрямованості публічної управлінської діяльності адміністративних органів, спрямованої на всебічний захист прав, свобод і законних інтересів фізичних осіб та прав і законних інтересів юридичних осіб. Ці тенденції описав А. Іванишук [6], який сформулював, що сутність адміністративно-правового забезпечення судової влади - це система внутрішніх особливостей адміністративно-правових відносин, спрямованих на забезпечення реального доступу фізичних та юридичних осіб до правосуддя на основі норм адміністративного права, що описуються сукупністю адміністративно-правових елементів (насамперед принципів адміністративного права у цій сфері), які стосуються соціальної взаємодії суб'єктів адміністративного

права в процесі службової, виконавчо-розпорядчої діяльності, та інших елементів адміністративного права.

Без сумніву, першим і найважливішим питанням у стратегії розвитку судової системи України є гарантування незалежності суддів і незалежності судової системи на рівні держави, інституцій та окремих осіб, а також захист від будь-якого впливу. Незалежність суддів є невід'ємною складовою їхнього статусу, конституційним принципом організації та діяльності судів і професійної діяльності суддів. Незалежність суддів полягає насамперед у їх самостійності та у відсутності обмежень при здійсненні правосуддя будь-якими обставинами чи волею, крім закону. Гарантована Конституцією України незалежність суддів забезпечується, зокрема, особливим порядком фінансування судів і діяльності суддів, гарантованим державою, який має на меті створення належних умов для здійснення незалежного правосуддя. Незалежність, неупередженість та самостійність судової влади залишаються основними чинниками якості та ефективності судочинства [7].

Таким чином, можна зробити попередній висновок, що ключовою фігурою в судовій системі є суддя, і саме від нього залежить справедливість та ефективність судочинства. Судді повинні бути притаманні такі якості, як компетентність, професіоналізм, низка навичок та знань, а також суддя повинен мати можливість дотримуватись таких елементів, як якість та ефективність судового рішення. Крім того, суддя повинен бути мотивованим здійснювати правосуддя ефективно, результативно, незалежно та неупереджено. З цією метою вони повинні отримувати адекватну суддівську винагороду, а їм та членам їхніх сімей має бути гарантована безпека. Спеціалізація судів і суддів є необхідною умовою підвищення якості судової діяльності, хоча не всі науковці поділяють цю думку. Спеціалізація покликана забезпечити належну якість та ефективність правосуддя і легкий доступ до нього громадян [8]. Це означає, що якщо суддя припуститься помилки, його колеги виправлять її, але навіть якщо суддя «в ідеалі» спеціалізований, але підпорядкований вищому політичному керівництву або іншим впливовим особам, він не може називатися суддею за своєю природою.

Крім того можна звернути увагу, що реформування судової системи, зокрема життя постійних заходів для належної організації їх роботи, завжди залишається актуальним і пріоритетним завданням. Ефективність правосуддя залежить

не лише від визначених процесуальних форм її здійснення, професійної якості всього суддівського корпусу, але й безпосередньо від зовнішньої та внутрішньої організаційної, управлінської діяльності суду. Так, основними критеріями оцінювання ефективності судочинства є доступність і незалежність суду, якість кадрового складу судової системи - професіоналізм суддів і працівників апарату суду, ефективність судового управління - управління як судовою системою, так і окремим судом, довіра до суду. Однією з важливих умов доступності правосуддя є поінформованість особи про організацію й порядок діяльності судів. Правосуддя не стане доступним, якщо система судів лишатиметься для особи складною та незрозумілою щодо визначення компетентного суду для вирішення її справи. Завданням подальшого розвитку правосуддя є підняття на більш високий якісний рівень утвердження верховенства права в суспільстві та забезпечення кожній людині, а так само і кожному суб'єкту господарської діяльності права на справедливий розгляд незалежним і неупередженим судом [9].

Тим самим чимала кількість об'єктивних чинників впливають на ефективність відправлення правосуддя в Україні. Термін «ефективний» означає те, що призводить до потрібних результатів, наслідків, дає найбільший ефект. Доцільно було б здійснювати оцінювання ефективності функціонування судової влади за такими критеріями, як якість виконання обов'язків і завдань, що визначається на підставі таких показників: а) кількість справ, які розглядалися суддею; б) кількість повернутих справ, тобто якість судового розгляду; в) оперативність розгляду справ; професійна компетентність, яка тісно пов'язана з попереднім показником, засновується на професійних знаннях, і може виходити також із якості судового розгляду; етика поведінки, яку можна встановити через установлення кількості звільнень суддів і причин цих звільнень порівняно з попереднім періодом і кількості випадків притягнення їх до дисциплінарної відповідальності.

Критерієм спеціалізації є предмет спірних правовідносин і властива йому відповідна процесуальна процедура. Спеціалізація судової системи як спеціальний прояв загально-теоретичного принципу розподілу функційних повноважень може мати зовнішні та внутрішні прояви. Конкретні форми реалізації принципу спеціалізації індивідуальні для кожної держави, оскільки є результатом її історичного розвитку, традицій, розвиненості правової системи

і соціально-економічного стану суспільства. Перед європейськими державами, які нещодавно увійшли до Ради Європи або Європейського Союзу, також постало завдання реалізації принципу спеціалізації в побудові судової системи. Розуміючи важливість відповідності судових систем міжнародним стандартам, більшість із них виходила з того, що «зовнішня» спеціалізація є переважно результатом політичної доцільності та економічної спроможності створити й утримувати ще одну складову системи, а «внутрішня» спеціалізація є об'єктивною необхідністю, що без надмірних витрат (фінансових, організаційних, кадрових, ресурсних) здатна забезпечити реалізацію права людини на правосуддя, що здійснюється компетентним, фаховим судом [9].

Слід звернути увагу на те, що оцінювання ефективності діяльності судів під час надання судових послуг може здійснюватися як різними суб'єктами всередині судової системи, так й особами, які звертаються до судових органів. Так, наприклад, особа, яка звертається до конкретного суду з позовом, навряд чи може дати оцінку судовому адмініструванню, яка пропонується як критерій за проектом «Система оцінки якості роботи суду: стандарти, критерії, показники та методи». Дати оцінку лідерським, професійним та управлінським якість голови суду чи керівника апарату суду можуть лише працівники конкретного суду. Тому система критеріїв оцінювання ефективності діяльності судів під час надання судових послуг має задовольняти оцінку ефективності їхньої діяльності незалежно від суб'єктів її здійснення [10].

Для адміністративно-правового забезпечення ефективності функціонування судової влади в Україні потрібна підтримка та сприяння держави, і тільки в цьому випадку можна розраховувати на позитивний результат.

Крім того для ефективності надання судових послуг з урахуванням проведеного аналізу міжнародної практики оцінювання діяльності органів правосуддя доцільно було б впровадити систему критеріїв оцінювання ефективності судів під час надання судових послуг у такому вигляді: якість судового рішення, доступність адміністративного суду, своєчасність розгляду справи адміністративної юрисдикції, професіоналізм суддів і працівників апарату суду, рівень громадської довіри до суду [10]. І дійсно, оцінювання якості надання правосуддя громадянами нашої держави може покращити ситуацію щодо адміністративно-правового забезпечення ефективності функціонування судової влади держави загалом.

Не будуть винятком із цього правила й суспільні відносини, які виникають у сфері забезпечення судової гілки влади, адже адміністративне право - це самостійна галузь права, що регулює суспільні відносини у сфері публічного адміністрування. Воно розкриває багатогранно правове буття національного суспільства. Як результат, майже неможливо відшукати сферу публічних суспільних відносин, яку б не регулювали норми адміністративного права. Судова влада - єдина незалежна гілка влади, що має забезпечити незалежне, справедливе та своєчасне правосуддя. Ці інститути є тісно взаємопов'язаними та функціують, часто стикаючись одне з одним. Оскільки адміністративне право має налагоджувати публічно-правові відносини, а судові органи піддаються найбільшому впливу управлінських відносин, їх потрібно врегульовувати адміністративними нормами права. Найбільший обсяг адміністративної діяльності у сфері публічного адміністрування виконують органи публічної адміністрації, яким делеговано державновладні повноваження, і саме такі повноваження становлять науковий інтерес для нашого дослідження. Крім того належне забезпечення судочинства перебуває не на високому рівні, що негативно впливає на рівень здійснення судочинства та на ефективність функціонування правосуддя загалом. Тим самим забезпечення ефективності захисту порушених прав, свобод і законних інтересів фізичних і юридичних осіб є основною метою нашої держави. Оскільки судова влада відіграє чи не найважливішу роль у цьому аспекті, це і зумовлює потребу дослідження ролі адміністративного права в забезпеченні функціонування судової влади України [7].

З урахуванням комплексного підходу до дослідження цього питання можна зробити висновок, що адміністративно-правові відносини у сфері забезпечення засад правосуддя - це відносини, які виникають у сфері публічного адміністрування, коли адміністративне право впорядковує, регулює та досягає дієвості й законності цих відносин з метою надання всього необхідного суддям (судам) для здійснення справедливого правосуддя, а відвідувачам судів (учасникам процесу) - можливості отримувати належні судові послуги [7]. Загалом в Україні діє єдина система забезпечення функціонування судової влади - судів, органів суддівського врядування, інших державних органів та установ системи правосуддя. До її складу входять Вища рада правосуддя, Вища кваліфікаційна комісія суддів України, Державна судова адміністрація України та Національна

школа суддів України, інші органи державної влади та місцевого самоврядування, що беруть участь в організаційному забезпеченні діяльності судів у випадках і порядку, визначених законами України.

Сутність і зміст судової влади найбільш повно виявляється у функціях судової влади, під якими слід розуміти напрямки й види здійснення правосуддя судами в межах і порядку, передбачених Конституцією, законами та іншими нормативно-правовими актами України. Судова система як сукупність усіх судів усіх ланок є складовою частиною державного механізму, отже через неї також реалізуються певні функції держави. Конституційною функцією судової влади є правосуддя, оскільки саме суди й ніхто більше розглядають і вирішують правові спори. Виконання цієї функції іншими органами заборонено (ч. 1 ст. 124 Конституції України).

Виходячи з цього, судова система є публічним інститутом, який має гарантувати право наших громадян на законне, неупереджене та справедливе правосуддя. Відповідно до цих принципів можна узагальнити, що сутність правосуддя в українській правовій державі - це певна «зразкова» модель постановки проблеми забезпечення доступу громадян до правосуддя, верховенства права та його ефективної реалізації на основі наукового мислення суддів та інших учасників судочинства (зокрема, адвокатів, які беруть участь у судовому процесі), що проявляється у певній теорії правосуддя в правовій державі та в їхніх відповідних поглядах на різні явища, які прямо чи опосередковано, але тісно пов'язані із судочинством. У судовій системі парадигма принципів мислення правників (суддів, адвокатів тощо) має ґрунтуватися на домінуванні теорії природного права, способом зовнішньої реалізації дій учасників судочинства є позитивістське законодавство, яке безпосередньо формує судові рішення, а соціологічна теорія права та психологічні підходи до права доповнюють парадигму природно-правової теорії судочинства.

Під час війни більшість суспільних інститутів воюючих держав змінюються: державні механізми реорганізуються для стримування агресора, забезпечення територіальної цілісності держави, гарантування прав громадян в умовах війни. Деякі свободи і права фізичних та юридичних осіб обмежуються з точки зору конституції та державного управління. Ці жорсткі аспекти режиму воєнного стану є виправданими та об'єктивними, оскільки історія вчить, що втрата незалежності була

трагедією для української нації, Отже, роль адміністративного права в забезпеченні функціонування судової влади України полягає в тому, що судова гілка влади є відокремленою від виконавчої влади й відповідно вимагає незалежного публічного адміністрування. Разом із тим теорія адміністративного права значною мірою поширюється на діяльність Державної судової адміністрації, апарату суду та деяких інших, забезпечуючи суб'єктів публічної адміністрації судової влади, зокрема органів суддівського врядування та самоврядування. Роль адміністративного права в забезпеченні функціонування судової влади полягає в регулюванні суспільних відносин, яке за допомогою нормативно-правових актів і сукупності інших правових засобів врегульовує суспільні відносини, що виникають у сфері публічного адміністрування судової влади України з метою захисту основоположних прав, свобод і законних інтересів людини.

В адміністративному аспекті функціонування судової системи України полягає в тому, що вона регулює суспільні відносини, які виникають у сфері надання адміністративно-судових послуг, здійснення розпорядчої та виконавчої діяльності спеціальних суб'єктів публічної адміністрації; упорядковує відносини відповідних суб'єктів судової сфери, що мають забезпечувати основоположні права, свободи публічного адміністрування та законні інтереси громадянина на основі використання певних адміністративно-правових інструментів, за допомогою яких регулюються суспільно-правові відносини в цій сфері; містить основоположні теоретично-правові аспекти для аналізу функціонування публічної адміністрації в Україні. Зроблено висновок, що адміністративне право через класичну теорію публічного адміністрування здійснює адміністративно-правове забезпечення, формує способи (інструменти публічного адміністрування) в судовій гілці влади, реалізуючи загальну функцію виконавчої влади

Висновки. За результатами цього дослідження, можемо зробити висновок, що змістом адміністративно-правових засад відправлення правосуддя є дотримання судовою владою інституту принципів адміністративного права, що перебуває сьогодні у процесі удосконалення для задоволення інтересів і потреб народу України на основі європейських цінностей та правових стандартів європейської спільноти. Базовою складовою є верховенство права, головною складовою якого є справедливість, а провідними - засади правової визначеності, ясності та недвозначності правової норми. Також, головною цінністю

адміністративно-правового забезпечення правосуддя є можливість стати суддею юристу, який характеризується доброчесністю, справедливістю, відповідальністю, професійністю тощо.

Дотримання законності та належного врядування в забезпеченні судової гілки влади є основами належного забезпечення правосуддя в Україні. Всі зазначені складові при належній практичній реалізації призведуть до підвищення рівня довіри українського народу до судової гілки влади і до можливості здійснювати ефективний захист порушених прав, свобод та законних інтересів фізичних і юридичних осіб шляхом справедливого вирішення правових спорів.

Література

1. Білодід І.К. Словник української мови в 11-ти т. Київ. 1972. Т. 3. С.624 URL:
2. Петришин С. В. Теорія держави і права. підручник Харків. 2015. С.134-136 URL: <https://news.pravo.studio/derjavi-istoriya-teoriya/teoriya-derjavi-prava-pidruchnik-petrishin.html#:~:text>
3. Рудниченко С. Зміст адміністративно-правового регулювання діяльності державної судової адміністрації України. *Адміністративне право і процес*. 1. 2017 С. 149-152. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2017/1/29.pdf>
4. Закурін М. К. Межі адміністративно-правового регулювання діяльності господарських судів. *Вісник господарського судочинства*. 2012. № 5. С. 33-36. URL: http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/host/viking/db/ftp/univ/apip/apip_2012_01.pdf
5. Шепель Т. Чи бути в Україні справедливому і незалежному суду: LB.UA. 2014. URL: http://blogs.lb.ua/taras_shepel/292206_chi_buti_ukraini_spravedlivomu_i.html
6. Іванищук О. О. Адміністративно-правове регулювання судової влади: проблеми теорії. *LEGEA ŞI VIAȚA*. 2013. №11. 4. С. 48-51. URL: https://ibn.idsi.md/ru/vizualizare_articol/27850/gscholar
7. Бойко В. П. Роль окремих інститутів адміністративного права в забезпеченні функціонування судової влади України. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 4 (290). С. 144-147. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2020/4/24.pdf>
8. Основні принципи незалежності судових органів. Схвалені резолюціями 40/32 та 40/146 Генеральної Асамблеї від 29 листопада та 13 грудня 1985 р. Верховна Рада України: офіційний веб-портал. 2017. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_201.
9. Суди мали один із найменших рівнів довіри в суспільства. Як цей інститут проявив себе під час війни. Три історії суддівської війни. *FORBES* 2022. URL: <https://forbes.ua/lifestyle/sudiyske-viyskoyak-naybilsh-nelyubim-asuspi-lstvom-kasta-suddiv-prokhodit-viprobuвання-viynoу-07072022-6980>
10. Іванченко О. Система критеріїв оцінювання ефективності діяльності суддів під час надання судових послуг. 2019. URL:
11. Кічмаренко С. Адміністративно-правові аспекти місця і ролі судової влади в механізмі держави. *Вісник Пенітенціарної асоціації України*. 2017. № 2. С. 74-82. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bpau_2017_2_12.
12. Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 07.07.2010 № 2453-VI. Верховна Рада України. 2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2453-17>
13. Правовий статус судді. Конституційний суд України. 2022. URL: <https://ccu.gov.ua/storinka-knygy/552-pravovyy-status-suddi>.
14. Про забезпечення права на справедливий суд. Закон України від 12.02.2015 № 192-VIII. Верховна Рада України. 2023. URL:
15. Шелест С. Довіра до суду: міфи і реальність. *UKRINFORM*. 2020. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3162349-dovira-do-sudu-mifi-i-realnist.html>.

Коваль М. П.,

orcid.org/0009-0005-4781-643

кандидат юридичних наук, суддя

П'ятого апеляційного адміністративного суду